

ΟΜΙΛΙΑ

ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΠΟΛΥΑΝΗΣ ΚΑΙ ΚΙΛΚΙΣΙΟΥ

κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

«Ο Ξεριζωμός από την πατρογονική εστία των Ποντίων προγόνων μας»

(Νέα Σάντα, Κυριακή 17 Μαΐου 2026)

Εντιμότατοι Άρχοντες του τόπου,
Αξιότιμοι Εκπρόσωποι Φορέων και Συλλόγων,
Αγαπητοί Αδελφοί,

Με βαθύ σεβασμό και συγκίνηση βρισκόμαστε σήμερα εδώ, στη Νέα Σάντα, στην ιστορική έδρα του Δήμου μας, έναν τόπο που δεν είναι απλώς γεωγραφικός χώρος, αλλά ζωντανή μνήμη, κιβωτός παράδοσης και μαρτυρίας του Ποντιακού Ελληνισμού. Συγχαίρουμε τα αδελφοποιημένα σωματεία, του Συλλόγου Ποντίων Νέας Σάντας Κιλκίς και του Συλλόγου Σανταίων Θεσσαλονίκης «Η Επτάκωμος Σάντα» για την πρωτοβουλία και την διοργάνωση και της φετινής εκδήλωσης εις μνήμην των 353.000 θυμάτων της Ποντιακής Γενοκτονίας και προς τιμήν του θρυλικού αντάρτη, οπλαρχηγού και καπετάνιου της Σάντας του Ανατολικού Πόντου Ευκλείδη Κουρτίδη, γνωστού και ως "Καπετάν Ευκλείδη".

Η Νέα Σάντα δεν είναι μόνο ένας τόπος εγκατάστασης, είναι η συνέχεια μιας πατρίδας που χάθηκε βίαια, ενός κόσμου που ξεριζώθηκε από τις αλησμόνητες πατρίδες του Πόντου. Ο ξεριζωμός των Ποντίων προγόνων μας δεν υπήρξε απλώς μια μετακίνηση πληθυσμών. Υπήρξε τραγωδία βαθιά, ποτισμένη με πόνο, αίμα και δάκρυ. Ήταν αποτέλεσμα ενός συστηματικού σχεδίου εξόντωσης, που στόχευε στην εξαφάνιση ενός ολόκληρου λαού από τις πατρογονικές του εστίες.

Οι πρόγονοί μας βίωσαν διωγμούς, πορείες θανάτου, σφαγές και αμέτρητες κακουχίες. Ξεριζώθηκαν από τα σπίτια τους, εγκατέλειψαν εκκλησίες, σχολεία, τάφους προγόνων. Πήραν μαζί τους μόνο την πίστη, τη γλώσσα και την ταυτότητά τους. Αυτά έγιναν τα ιερά θεμέλια πάνω στα οποία οικοδόμησαν τη νέα τους ζωή εδώ, στη Μακεδονική γη.

Ιδιαίτερη μνεία οφείλουμε να κάνουμε στα λεγόμενα τάγματα εργασίας, τα «Αμελέ Ταμπουρού». Εκεί, χιλιάδες Πόντιοι άνδρες οδηγήθηκαν βίαια, δήθεν για εργασία, αλλά στην πραγματικότητα για εξόντωση. Υπό απάνθρωπες συνθήκες, χωρίς τροφή, χωρίς ιατρική φροντίδα, εξαναγκάστηκαν σε εξαντλητική καταναγκαστική εργασία. Πολλοί δεν επέστρεψαν ποτέ. Εκεί γράφτηκαν με αίμα μερικές από τις πιο σκοτεινές σελίδες της ιστορίας μας.

Οι επιταγμένοι στα «Αμελέ Ταμπουρού» εκτελούσαν δημόσια έργα, κάτω από οποιεσδήποτε καιρικές συνθήκες, με τη ζωή τους να μην έχει καμία απολύτως αξία, σπάζοντας πέτρες και ανοίγοντας δρόμους στα βουνά και όχι μόνο. Εκτιμάται ότι μέχρι το τέλος του 1918, έως 250.000 Έλληνες της Μικράς Ασίας και του Πόντου, έχασαν τη ζωή τους σ' αυτά τα τάγματα εργασίας.

Το σχέδιο εξόντωσης των ταγμάτων εργασίας υποδείχθηκε στους Οθωμανούς από τους συμμάχους τους Γερμανούς, οι οποίοι φιλοδοξούσαν ν' ασκήσουν μεγαλύτερη επιρροή στην περιοχή, διαδραματίζοντας ενεργότερο ρόλο στην οικονομία και στο εμπόριο.

Δεν μπορούμε να παραβλέψουμε τον ρόλο που διαδραμάτισαν ξένες δυνάμεις της εποχής. Η Γερμανία, ως σύμμαχος της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, είχε παρουσία και επιρροή στα γεγονότα εκείνης της περιόδου. Ιστορικές μαρτυρίες και τεκμήρια αναδεικνύουν ότι γνώριζε και σε ορισμένες περιπτώσεις ανέχθηκε ή και υποστήριξε πρακτικές που συνέβαλαν στην τραγωδία των Ποντίων.

Γερμανοί στρατιωτικοί σύμβουλοι, διπλωμάτες και ιεραπόστολοι ήταν παρόντες στην περιοχή και γνώριζαν τις θηριωδίες που διαπράττονταν εις βάρος των Ελλήνων του Πόντου. Υπάρχουν ενδείξεις ότι οι Γερμανοί αξιωματούχοι, αν και δεν ήταν οι άμεσοι εκτελεστές, επηρέασαν ή ανέχθηκαν τις αποφάσεις των Νεότουρκων για την εκτόπιση και εξόντωση των χριστιανικών πληθυσμών, θεωρώντας τους ως «εσωτερικούς εχθρούς» που απειλούσαν τα συμφέροντα των Κεντρικών Δυνάμεων.

Αδελφοί μου,

Οι αναφορές αυτές δεν γίνονται για να καλλιεργήσουν μίσος, αλλά για να υπηρετήσουν την αλήθεια, τη μνήμη και τη δικαιοσύνη. Η μνήμη δεν είναι εκδίκηση. Είναι ευθύνη. Είναι χρέος απέναντι στους προγόνους μας, αλλά και στις επόμενες γενιές. Οφείλουμε να διατηρούμε ζωντανή την ιστορική αλήθεια, να διδασκόμαστε από αυτήν και να αγωνιζόμαστε ώστε τέτοιες τραγωδίες να μην επαναληφθούν ποτέ.

Η Ποντιακή Γενοκτονία δεν είναι απλώς ένα ιστορικό γεγονός. Είναι πληγή ανοιχτή, αλλά και φάρος που μας καλεί σε ενότητα, αξιοπρέπεια και αγώνα για την αναγνώριση και τη δικαίωση. Ας κρατήσουμε ζωντανή την παράδοση, την πίστη και την ταυτότητά μας. Ας τιμήσουμε τους προγόνους μας όχι μόνο με λόγια, αλλά με έργα, με ήθος, με ενότητα. Ας προσευχόμαστε ο Αναστάς Κύριος να αναπαύει τις ψυχές των αδικοχαμένων προγόνων μας και να μας δίνει δύναμη ώστε να πορευόμαστε με αλήθεια, αγάπη και ειρήνη.

Αιωνία η μνήμη τους.

Σας ευχαριστώ.